

Karol Juszka

Orzecznicze i doktrynalne czynniki ochrony praw człowieka w stosowaniu przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności po 1 stycznia 2012 r.

Judicial and doctrinal aspects of human rights protection in the application of an interruption in the execution of a custodial sentence after 1 January 2012

Wprowadzenie

Przerwa w wykonywaniu kary pozbawienia wolności określa jeden z najważniejszych przejawów humanizacji kary pozbawienia wolności w zakresie łagodzenia skutków izolacji penitencjarnej, które dotyczą zarówno skazanego, jak i członków jego rodziny oraz bliskich (Wiciński, 2012, s. 95; Dąbkiewicz, 2018, s. 676; Juszka, Żywucka-Kozłowska, 2012, s. 11; Juszka, 2012, s. 145; Żywucka-Kozłowska, Juszka, 2012a, s. 150; Żywucka-Kozłowska, Juszka, 2012b, s. 154–158). K. Postulski przedstawia pogląd, że tytułowa instytucja jest instytucją szczególną postępowania wykonawczego, stanowiącą wyjątek od zasady, w myśl której kara ta powinna być wykonywana w sposób ciągły, a więc przesłanki jej udzielania powinny być interpretowane ściśle (Postanowienie SA, 2012, II Akzw 1397/11; Postanowienie SA, 2016, II Akzw 1136/15; Postulski, 2015; Lelental, 2020, s. 587–588).

Przedstawiając istotę przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności, należy zwrócić uwagę, że niniejsza instytucja jest jedną z najdalej idących form wstrzymania wykonywania tej kary (Hołda, Postulski, 2006, s. 470), wpisujących się w ogólnoeuropejski nurt zbliżania warunków wykonywania kary pozbawienia wolności do warunków życia na wolności (Wiciński, 1996, s. 15–16).

Z. Hołda i K. Postulski (2006, s. 470) podkreślają, że istota tytułowej instytucji polega na tym, iż skazany opuszcza zakład karny i przebywa na wolności przez określony czas w określonym celu.

Wskazana w tytule cezura czasowa wynika z wejścia w życie w dniu 1 stycznia 2012 r. przepisów nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 53 z późn. zm.; dalej: K.k.w.) za pomocą ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011, nr 240, poz. 1431), która zmieniła tytułową instytucję.

1. Charakterystyka czynników ochrony praw człowieka

W nauce prawa pojęcie praw człowieka jest rozumiane w różny sposób. Niektórzy autorzy pojęcie to definiują szeroko, zaliczając do niego prawa materialne, socjalne, kulturalne. Inni przedstawiciele nauki prawa uważają, że prawa zawarte w konstytucjach poszczególnych państw i przysługujące wszystkim jednostkom (również nie będącym obywatelami danego państwa) stanowią właśnie prawa człowieka. W opinii R. Kuźniara prawa człowieka stanowią dziedzinę prawa konstytucyjnego międzynarodowego, której zadaniem jest obrona w sposób zindywidualizowany praw osoby ludzkiej – jednostki. W. Osiatyński definiuje prawa człowieka jako powszechne prawa moralne o charakterze podstawowym przynależne każdej jednostce w kontaktach z państwem (Jurczyk, 2009, s. 30; por. Osiatyński, 2016, s. 1–10; Kazimierczak, 2014, s. 101–114). Z. Hołda (2004, s. 11) podkreślał, że „prawa człowieka” w płaszczyźnie prawnej oznaczają doniosłe prawa, które służą jednostce w świetle norm prawa międzynarodowego, wewnątrzkrajowego lub ponadpaństwowego, wskazując, że prawa człowieka działają wertykalnie – państwo-jednostka ludzka – i horyzontalnie – jednostka a jednostka lub inny podmiot niebędący elementem aparatu państwa.

Czynnik ochrony praw człowieka w niniejszym artykule jest rozumiany jako każda aktywność organów postępowania wykonawczego w przedmiocie stosowania instytucji przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności mająca na celu przestrzeganie praw skazanego w tym postępowaniu.

Do mierników przestrzegania praw człowieka należą osiągnięcie celu stosowania instytucji przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia, brak odwołania przerwy w trakcie jej trwania oraz określenie stopnia utrwalenia readaptacji skazanego i przestrzegania przez niego porządku prawnego.

Celem artykułu jest prezentacja czynników dotyczących przestrzegania praw człowieka w stosowaniu instytucji przerwy w wykonywaniu kary pozbaw-

wienia wolności w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych od 1 stycznia 2012 r. Przedmiotowa problematyka zostanie zaprezentowana za pomocą regulacji kodeksowej instytucji przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Zakres artykułu obejmuje wszystkie etapy stosowania tytułowej instytucji.

Czynniki dotyczące przerwy obejmują interpretację i stosowanie przesłanek udzielenia przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności także we wniosku o zastosowanie tej instytucji, celowy charakter udzielenia przerwy, przestrzeganie porządku prawnego, uczestnictwo w posiedzeniu sądu, stosowanie instytucji warunkowego zwolnienia skazanego korzystającego z przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności, analiza podstaw udzielenia dalszej przerwy oraz odwołania przerwy.

2. Interpretacja i stosowanie przesłanek udzielenia przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności

Słusznie podkreśla Sąd Apelacyjny w Lublinie w postanowieniu z dnia 11 stycznia 2012 r. (II AKzw 1397/11), że przesłanki udzielania przerwy w odbywaniu kary powinny być interpretowane ściśle. Wskazać bowiem trzeba, że pozbawienie człowieka wolności zawsze wywołuje pewne negatywne następstwa w jego życiu osobistym, zawodowym i rodzinnym. Sytuacja taka stanowi jednak naturalną konsekwencję izolacji więziennej.

Od dnia 1 stycznia 2012 r. przerwa w karze pozbawienia wolności ze względów zdrowotnych została zawężona do przypadków przewidzianych w art. 150 § 1 K.k.w., tj. do wystąpienia ciężkiej choroby uniemożliwiającej wykonanie kary (Postanowienie SA, 2018, II AKz 434/2018; Postanowienie SA, 2015, II AKzw 34/15; Postanowienie SA, 2012, II AKzw 479/12). Aktualnie przerwę w odbywaniu kary pozbawienia wolności ze względów zdrowotnych udziela się, gdy choroba skazanego powoduje, że jego pobyt w jednostce penitencjarnej stanowi zagrożenie dla jego życia albo stanowi poważne niebezpieczeństwo dla jego zdrowia, a choroba ta nie może być leczona przez więzienną służbę zdrowia (Postanowienie SA, 2018, II AKz 434/2018; Postanowienie SA, 2018, II AKzw 207/2018; Postanowienie SA, 2018, II AKzw 109/2018; Postanowienie SA, 2017, II AKzw 661/17; Postanowienie SA, 2018, II AKzw 109/2018; Postanowienie SA, 2016, II AKzw 1286/15; Postanowienie SA, 2014, II AKzw 702/14; Postanowienie SA, 2012, II AKzw 581/12; Dąbkiewicz, 2018, s. 661–663, s. 677; Szymanowski, 2017, s. 386; Kuć, 2017, s. 179, Lelental, 2020, s. 589–590).

K. Postulski w glosie do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 lutego 2016 r. podnosi, że tylko ciężka choroba psychiczna jest podstawą obligatoryjnej przerwy w wykonaniu tej kary na podstawie art. 150 § 1 K.k.w. (Postulski, 2017; Lelental, 2020, s. 589). Orzecznictwymi przykładami przesłanki zdrowotnej udzielania przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności są wskazane w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2017 r. zły stan zdrowia lub jego pogorszenie (II KK 410/17). Słusznie zwraca jednak uwagę Sąd Apelacyjny w Krakowie w postanowieniu z dnia 14 stycznia 2016 r., że skazany nie może odbywać kary ze względów zdrowotnych bądź humanitarnych, a nie każda choroba stanowi taką przeszkodę w rozumieniu art. 153 § 1 i 2 K.k.w. (Postanowienie SA, 2016, II AKzw 1136/15; Postulski, 2017). Trafnie podkreśla się w orzecnictwie, że uzasadnienie wniosku o przerwę w karze stwierdzeniem choroby psychicznej wymaga oceny opartej na wiedzy specjalnej biegłych psychiatrów, a w takim razie wymaga opinii co najmniej dwóch biegłych tej specjalności (Postanowienie SA, 2016, II AKzw 298/16; Postanowienie SA, 2016, II AKzw 54/16; Postanowienie SA, 2015, II AKzw 34/15; Postanowienie SA w Krakowie, 2014, II AKzw 1293/14; Postanowienie SA, 2017, II AKzw 630/17; Postulski, 2017; Kuć, 2017, s. 178).

Prezentacja orzecznicza przesłanki ważnych względów rodzinnych lub osobistych w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 6 czerwca 2012 r. (II AKzw 558/12), jak również i innych postanowieniach zasadnie zaznaczała, że art. 153 § 2 K.k.w. dotyczy jedynie ważnych względów rodzinnych i osobistych, przemawiających za udzieleniem przerwy w karze (Dąbkiewicz, 2018, s. 677; Szymanowski, 2017, s. 386), zasadnie dodając, że dla udzielenia przerwy w karze pozbawienia wolności konieczne jest, aby względy rodzinne uzasadniające to nadawały się do poprawienia przez obecność skazanego i jego osobiste starania (Postanowienie SA 2017, II AKzw 565/17; Postanowienie SA, 2014, II AKzw 1002/14; Postanowienie SA, 2012, II AKzw 411/12; Postulski, 2015; Dąbkiewicz, 2018, s. 678; Kwieciński, 2012, s. 187–202).

Czynnikami, które nie spełniają przesłanki ważnych względów rodzinnych lub osobistych, są naturalne skutki odbywania kary pozbawienia wolności opisane w orzecnictwie przez pogorszenie sytuacji materialnej członków rodziny skazanego, na których utrzymaniełożył on przed osadzeniem, jak również ich stanu psychicznego (Postanowienie SA, 2016, II AKzw 333/16), a także separację od rodziny oraz niemożność wykonywania remontu w domu czy zawarcie małżeństwa w zakładzie karnym (Postanowienie SA, 2016, II AKzw 68/16).

3. Celowy charakter udzielenia przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Przestrzeganie porządku prawnego

Następnym z czynników jest celowy charakter udzielenia przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Przerwa w karze może być udzielona, stosownie do brzmienia przepisu art. 153 § 2 K.k.w. oraz jego wykładni funkcjonalnej, tylko w wypadku spełnienia dwóch przesłanek pozytywnych, tj. konieczności i celowości udzielenia przerwy oraz braku przesłanki negatywnej, tj. gwarancji przestrzegania przez skazanego porządku prawnego (Postanowienie SA, 2019, II AKzw 258/2019; Postanowienie SA, 2014, II AKzw 1014/14; Postulski, 2015; Dąbkiewicz, 2018, s. 678–679).

Zasadnie podnosi się w orzecznictwie, że udzielenie przerwy musi zostać poprzedzone ustaleniem, iż obecność skazanego na wolności pozwoli na realizację deklarowanego celu przerwy i gwarancję wykorzystania jej zgodnie z przeznaczeniem oraz celem, dla jakiego przerwa zostaje udzielona (Postanowienie SA, 2016, II AKzw 431/16; Postanowienie SA, 2015, II AKzw 844/15; Postanowienie SA, 2015, II AKzw 87/15; Postanowienie SA, 2014, II AKzw 1002/14; Postanowienie SA, 2012, II AKzw 411/12; Postulski, 2015).

Słusznie podkreślanym w orzecznictwie celem stosowania badanej instytucji jest likwidacja zbyt ciężkich (cięższych niż typowe) skutków, jakie niesie za sobą pozbawienie wolności dla skazanego lub jego rodziny, a nie odwleknięcie w czasie zwyczajnych trudności i niedogodności płynących z wykonania kary pozbawienia wolności, jakie dotyczą również bliskich osób skazanych (Postanowienie SA, 2018, II AKzw 253/2018; Postanowienie SA, 2014, II AKzw 1008/14).

4. Udział w posiedzeniu sądu w przedmiocie udzielenia przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności

Kolejnym analizowanym czynnikiem jest udział w posiedzeniu sądu w przedmiocie udzielenia przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Orzecznictwo wskazuje, że odpowiednie regulacje procesowe (art. 22 § 1 K.k.w., art. 153a § 1 K.k.w.), zapewniające skazanemu prawo do udziału w posiedzeniu sądu, kreują jedynie możliwość skorzystania przez skazanego z przysługujących uprawnień, otwierając mu szansę przedstawienia swoich racji przed sądem. Rzecz jednak w tym, że prawo skazanego do wzięcia udziału w takim posiedzeniu nie prze-

radza się w obecność obowiązkową (Postanowienie SA, 2017, II AKzw 999/17; Postanowienie SA, 2016, II AKzw 364/16). Warto zwrócić uwagę na pogląd Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, wskazującego w postanowieniu z dnia 29 grudnia 2017 r. (II AKzw 999/17), że wypada jednak zauważyć, iż sąd orzekający może jednak – jeśli uzna to za konieczne celem wyjaśnienia wszystkich okoliczności niezbędnych dla rozstrzygnięcia sprawy lub na wniosek skazanego – skorzystać z możliwości, jakie daje art. 23 K.k.w.

5. Stosowanie instytucji warunkowego zwolnienia skazanego korzystającego z przerwy z odbywaniu kary pozbawienia wolności

Innym czynnikiem jest stosowanie instytucji warunkowego zwolnienia skazanego korzystającego z przerwy z odbywaniu kary pozbawienia wolności opisanego w art. 155 K.k.w. Przerwa w karze uzasadniająca przedterminowe zwolnienie z odbycia reszty kary nie odnosi się do kar, których wykonania nie rozpoczęto. Początkiem wykonywania kary jest stawienie się skazanego do zakładu karnego lub przyjęcie prawomocnego wyroku skazującego osobę, która w zakładzie już przebywa (Nawrocki, 2012, s. 101–114). Sąd Apelacyjny w Lublinie w postanowieniu z dnia 15 czerwca 2012 r. (II AKzw 582/12) słusznie podkreśla, że przepis art. 155 § 1 K.k.w., jako stanowiący wyjątek od zwykłych zasad warunkowego zwolnienia, nie dopuszcza wykładni rozszerzającej. Niedopuszczalne jest zatem odbycie kary w dwóch fazach przedzielonych przerwą. Zasadnie zaznacza Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w postanowieniu z dnia 19 kwietnia 2012 r. (II AKzw 521/12), że w przepisie art. 155 § 1 K.k.w. ustawodawca zawarł jedynie taki wymóg, aby przerwa w wykonywaniu kary pozbawienia wolności trwała co najmniej jeden rok, a skazany odbył co najmniej 6 miesięcy kary, która nie przekracza 3 lat. Nie określa natomiast, w jakim czasie – czy przed, czy też po skorzystaniu z przerwy – kara musi zostać odbyta. Gdyby dla ustawodawcy miała znaczenie kolejność, w jakiej następuje odbycie 6 miesięcy kary i korzystanie z rocznej przerwy w jej odbywaniu, to wyraźnie stwierdziłby to w tym przepisie. Trafnie zwraca uwagę Sąd Apelacyjny w Białymstoku w postanowieniu z dnia 27 września 2016 r. (II AKzw 1054/16), że niedopuszczalne jest stosowanie warunkowego przedterminowego zwolnienia w trybie art. 155 § 1 i 2 K.k.w. wówczas, gdy skazany odbywa kolejno kilka orzeczonych kar pozbawienia wolności, których łączny wymiar przekracza 3 lata. Należy zgodzić się z uchwałą 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r. (I KZP 11/16) wskazującą, że popełnienie

przez sprawcę przestępstwa w okresie próby wyznaczonym postanowieniem o warunkowym zwolnieniu z odbycia reszty kary pozbawienia wolności nie stanowi przewidzianej w art. 85 § 3 K.k. negatywnej przesłanki do orzeczenia kary łącznej obejmującej karę (kary łączne), z odbycia reszty której sprawca został warunkowo zwolniony, oraz karę (kary łączne) za przestępstwo popełnione w okresie próby.

6. Analiza podstaw udzielenia dalszej przerwy

Ważnym czynnikiem jest udzielenie dalszej przerwy, które opisywane jest przez orzecznictwo za pomocą terminu wypadku losowego oraz uznania choroby za ciężką w rozumieniu art. 153 § 3 K.k.w. Należy zgodzić się z K. Postulskim, iż brzmienie art. 153 § 3 K.k.w. prowadzi do wniosku, że nie wprowadza on nowych przesłanek umożliwiających udzielenie skazanemu kolejnej przerwy przed upływem roku od dnia ukończenia poprzedniej przerwy i powrotu po niej do zakładu karnego ponad te, które wymienione zostały w art. 151 § 1 i 2 K.k.w. Precyzuje on jedynie, że ponowna wcześniejsza przerwa może być udzielona, jeżeli któreś ze zdarzeń wymienionych w tych przepisach zostanie ocenione jako wypadek losowy lub bezpośrednia konsekwencja takiego wypadku (Postulski, 2015). Wypadek losowy jako przesłanka z art. 153 § 3 K.k.w. to zdarzenie nagłe, o charakterze wyjątkowym, jakie dotknęło skazanego lub jego najbliższych (śmierć, pożar, powódź lub inna klęska żywiołowa itp.), którego konsekwencje są na tyle istotne, że uzasadniają udzielenie przerwy. Pojęcie „wypadek losowy” nie podlega wykładni rozszerzającej (Postanowienie SA, 2015, II AKzw 1178/15; Postulski, 2015). Słusznie przedstawia K. Postulski (2015), że jeżeli wolą skazanego jest podjęcie starań koniecznych dla poprawienia trudności rodzinnych związanych bezpośrednio ze śmiercią bliskiego, zasadność umożliwienia mu realizacji tego celu rozpatrywana jest przy uwzględnieniu art. 153 § 3 K.k.w. Udzielenie przerwy na podstawie art. 153 § 3 K.k.w. w przypadku śmierci członka rodziny skazanego jest fakultatywne. Stanowi ona nie tylko wyjątek od zasady od ciągłego odbywania kary, ale też od zasady, że udzielenie nowej przerwy może nastąpić dopiero po upływie roku od daty ukończenia poprzedniej. Wymaga to wnikliwej oceny ze strony sądu przesłanek, w oparciu o które taka decyzja ma być podjęta (Postulski, 2015). Uznanie choroby za ciężką w rozumieniu art. 153 § 3 K.k.w. nie może opierać się wyłącznie na nazwie choroby stwierdzonej u skazanego albo też czasie jej trwania, ale na podstawie aktualnego stanu klinicznego skazanego, ostrości przebiegu procesów patologicznych, prowadzących

do poważnych zmian czynnościowych i organicznego ustroju (Postanowienie SA, 2012, II AKZw 581/12).

7. Analiza podstaw odwołania przerwy

Ostatnim z czynników omawianych w niniejszym artykule jest odwołanie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności. Słusznie podkreśla G. Wiciński, że jeżeli skazany nie przejawia woli wykorzystywania przerwy zgodnie z celem, względnie zachodziłoby uzasadnione przypuszczenie, iż z powodów wskazanych w art. 156 § 1 K.k.w. w zw. z 156 § 2 K.k.w. przerwę należałoby odwołać, zasadność jej udzielenia będzie wysoce problematyczna (Wiciński, 2012, s. 95; Dąbkiewicz, 2018, s. 679). W ramach przesłanki „nie korzysta w celu, w jakim zostało udzielone” mieścić się będą sytuacje jednoznaczne, które nie będą nastroczały sądowi zbyt trudności w kształtowaniu ocen. Niemniej jednak w praktyce mogą wystąpić sytuacje mniej oczywiste, np. gdy skazany nie podejmuje leczenia. Zaistniały stan rzeczy może wynikać z tego, że nie próbuje on zaproponowanej przez lekarzy metody terapii. W takiej sytuacji jedynym sensownym i racjonalnym rozwiązaniem będzie zasięgnięcie opinii lekarskiej, z jednej strony pozwoli to na poczynienie ustaleń w zakresie dostępnych metod leczenia, z drugiej na ocenę faktycznych intencji skazanego (Wiciński, 2012, s. 215; Dąbkiewicz, 2018, s. 691–692).

W literaturze określenie „naruszenie porządku prawnego” oznacza zachowanie skazanego wbrew nakazom czy zakazom wynikającym z norm prawa karnego *sensu largo*, a nawet prawa administracyjnego (np. przewinienie dyscyplinarne). Owo naruszenie powinno być stwierdzone w stosownym trybie i udokumentowane w stosownej formie (np. przestępstwo w formie orzeczenia sądu). Natomiast przez „rażące” rozumie się takie naruszenie porządku prawnego, które cechuje się znacznym ładunkiem pejoratywności, a więc jest jaskrawe, uporczywe, oczywiste, z dużym nasileniem złej woli itp.; tutaj ocena należy do właściwego organu postępowania wykonawczego (Hołda, Hołda, Migdał, Żórawska, 2017, s. 260; Postulski, 2014, s. 7–17).

Obligatoryjność odwołania przerwy w okolicznościach wskazanych w art. 156 § 3 K.k.w. ma charakter względny. Przepis ten daje sądowi prawo odstąpienia od odwołania przerwy w przypadku, gdy przeciwko takiej decyzji „przemawiają szczególne względy”. Ustawodawca nie definiuje tego pojęcia, ale użyte sformułowanie wskazuje na wyjątkowość takiej sytuacji. Może ona wynikać z oceny, że dalszy pobyt skazanego na wolności jest konieczny z uwagi na wyjątkowo

ciężkie konsekwencje, jakie dla niego lub rodziny spowodowałoby osadzenie go w zakładzie karnym, a jednocześnie rodzaj, stopień i przyczyny niewykonywania obowiązków nie są znaczące, ponowna poprawa zachowania skazanego rokuje zaś pozytywnie na przyszłość (Postulski, 2014, s. 7–17).

Przepisy o odwołaniu przerwy mają bardzo ograniczone zastosowanie na podstawie art. 150 K.k.w. Odwołanie takie może wchodzić w rachubę tylko w zakresie, w jakim art. 156 § 1 K.k.w. przewiduje możliwość odwołania przerwy z powodu ustania przyczyny, która była podstawą takiej decyzji (Postulski, 2014, s. 7–17). Ustanie przyczyny przerwy może wynikać zarówno z powodów obiektywnych, niezależnych od skazanego, jak też być spowodowane jego działaniami lub zaniechaniami (Postulski, 2014, s. 7–17).

Zakończenie

Podsumowując, przerwa w odbywaniu kary pozbawienia wolności udzielana po spełnieniu określonych prawem podstaw i w akceptowanym przez sąd celu daje skazanemu możliwość (przez określony czas) nawiązania, podtrzymania oraz poprawienia relacji z rodziną i środowiskiem (Juszka, 2007, s. 108). Przedstawione w niniejszym artykule orzecznicze i doktrynalne czynniki przestrzegania praw człowieka stanowią ważne wskazania w aspekcie realizacji celu udzielenia przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Analiza przedmiotowych czynników obejmująca interpretację i stosowanie przesłanek udzielenia przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności także we wniosku o zastosowanie tej instytucji, celowy charakter udzielenia przerwy, przestrzeganie porządku prawnego, uczestnictwo w posiedzeniu sądu, stosowanie instytucji warunkowego zwolnienia skazanego korzystającego z przerwy z odbywaniu kary pozbawienia wolności, analiza podstaw udzielenia dalszej przerwy oraz odwołania przerwy wskazuje zarówno na ich znaczenie doktrynalne, jak i praktyczne, orzecznicze. Obecność w orzecznictwie wieloaspektowej problematyki dotyczącej tytułowych czynników jest ściśle powiązana z zapewnieniem ochrony praw człowieka w stosowaniu instytucji przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Przedmiotowa ochrona praw człowieka, aby była efektywna, wymaga ciągłego monitoringu jej stosowania i w zależności od wyników tego monitoringu podejmowania decyzji o zmianie ustawowej konstrukcji instytucji przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności, a także zmian w stosowaniu niniejszej instytucji w ramach obowiązujących przepisów.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z 6.06.1997 – Kodeks karny wykonawczy, tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 53 z późn. zm.
Ustawa z 16.09.2011 o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2011, nr 240, poz. 1431.

Orzecznictwo

Uchwała 7 Sędziów SN z 25.01.2018, I KZP 11/16, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2018), nr 3, poz. 2.
Postanowienie SN z 5.12.2017, II KK 410/17, LEX nr 2408315.
Postanowienie SA w Białymstoku z 27.09.2016, II AKz 1054/16, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2016), nr 12, poz. 83.
Postanowienie SA w Katowicach z 21.07.2015, II AKz 1178/15, „Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach” (2015), nr 33, poz. 23.
Postanowienie SA w Katowicach z 10.04.2018, II AKz 434/2018, „Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach” (2018), nr 2, poz. 29–30.
Postanowienie SA w Krakowie z 7.05.2012, II AKz 411/12, OSA (2013), nr 5, poz. 7–10.
Postanowienie SA w Krakowie z 15.05.2012, II AKz 479/12, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2012), nr 7–8, poz. 64.
Postanowienie SA w Krakowie z 23.06.2014, II AKz 702/14, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2014), nr 7–8, poz. 79.
Postanowienie SA w Krakowie z 9.09.2014, II AKz 1008/14, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2014), nr 10, poz. 55.
Postanowienie SA w Białymstoku z 10.09.2014, II AKz 1014/14, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2014), nr 9, poz. 43.
Postanowienie SA w Krakowie z 16.09.2014, II AKz 1002/14, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2014), nr 9, poz. 47.
Postanowienie SA w Krakowie z 21.11.2014, II AKz 1293/14, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2014), nr 11, poz. 42.
Postanowienie SA w Krakowie z 26.01.2015, II AKz 34/15, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2015), nr 2, poz. 45.
Postanowienie SA w Krakowie z 11.02.2015, II AKz 87/15, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2015), nr 3, poz. 70.
Postanowienie SA w Krakowie z 14.09.2015, II AKz 844/15, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2015), nr 10, poz. 57.
Postanowienie SA w Krakowie z 14.01.2016, II AKz 1136/15, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2016), nr 11, poz. 47.

- Postanowienie SA w Krakowie z 2.02.2016, II AKzw 54/16, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2016), nr 4, poz. 30.
- Postanowienie SA w Krakowie z 4.02.2016., II AKzw 68/16, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2016), nr 4, poz. 31.
- Postanowienie SA w Krakowie z 10.02.2016, II AKzw 1286/15, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2016), nr 2, poz. 51.
- Postanowienie SA w Krakowie z 8.04.2016, II AKzw 298/16, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2016), nr 9, poz. 44.
- Postanowienie SA w Krakowie z 22.04.2016, II AKzw 333/16, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2016), nr 5, poz. 35.
- Postanowienie SA w Krakowie z 6.06.2016, II AKzw 364/16, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2016), nr 7–8, poz. 86.
- Postanowienie SA w Krakowie z 10.06.2016, II AKzw 431/16, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2016), nr 10, poz. 63.
- Postanowienie SA w Krakowie z 28.06.2017, II AKzw 661/17, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2017), nr 7–8, poz. 24.
- Postanowienie SA w Krakowie z 24.07.2017, II AKzw 630/17, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2017), nr 7–8, poz. 25.
- Postanowienie SA w Krakowie z 19.02.2018, II AKzw 109/2018, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2018), nr 3, poz. 43.
- Postanowienie SA w Krakowie z 6.04.2018, II AKzw 253/2018, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2018), nr 4, poz. 44.
- Postanowienie SA w Krakowie z 9.04.2018, II AKzw 207/2018, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2018), nr 4, poz. 45.
- Postanowienie SA w Krakowie z 11.04.2019, II AKzw 258/2019, „Krakowskie Zeszyty Sądowe” (2019), nr 4, poz. 59.
- Postanowienie SA w Lublinie z 11.01.2012, II Akzw 1397/11, LEX nr 1210840.
- Postanowienie SA w Lublinie z 6.06.2012, II AKzw 558/12, LEX nr 1293496.
- Postanowienie SA w Lublinie z 15.06.2012, II AKzw 581/12, LEX nr 1293497.
- Postanowienie SA w Szczecinie z 29.12.2017, II AKzw 999/17, „Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Szczecinie” (2018), nr 1, 27–51.
- Postanowienie SA w Wrocławiu z 19.04.2012, II AKzw 521/12, LEX nr 1166859.

Literatura

- Dąbkiewicz, K. (2018). *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Hołda, Z. (2004). W: J. Hołda, Z. Hołda, D. Ostrowska, J.A. Rybczyńska (red.), *Prawa człowieka. Zarys wykładu* (s. 11–15). Kraków: Kantor Wydawniczy Zakamycze.

- Hołda, Z., Hołda, J., Migdał, J., Żórawska, B. (2017). *Prawo karne wykonawcze*. Warszawa, Polska: Wolters Kluwer Polska.
- Hołda, Z., Postulski, K. (2006). *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Gdańsk: Arche.
- Juszką, K. (2007). *Studia nad przerwą w odbywaniu kary pozbawienia wolności*. Lublin, Polska: Oficyna Wydawnicza Verba.
- Juszką, K. (2012). Spojrzenie polskich sądów na ochronę praw człowieka w stosowaniu przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności. W: M. Marcinko (red.), *Ochrona praw człowieka w wymiarze regionalnym* (s. 145–149). Kraków, Polska. Pobrano z <http://www.zpmp.law.uj.edu.pl/documents/17903628/4b5d72a8-12e2-46ae-9ee2-441351f62d12> (26.07.2021).
- Juszką, K., Żywucka-Kozłowska, E. (2012). *Praktyczne spojrzenie na przerwę w odbywaniu kary pozbawienia wolności*. Zielona Góra: Prokuratura Okręgowa w Zielonej Górze (s. 1–11). Pobrano z http://www.zielona-gora.po.gov.pl/esi-admin/upload/lektury_elektroniczne/institucja-przerwy-w-odbywaniu-kary-pozbawienia-wolnosci-kopia.pdf (26.07.2021).
- Kuć, M. (2017). *Prawo karne wykonawcze*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
- Kwieciński, A. (2012). Skazani-rodzice. Sytuacja prawna osadzonych sprawujących opiekę nad dziećmi. *Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego*, 28, 187–202.
- Kazimierczak, M. (2014). Pojęcie, istota oraz źródło wolności i praw człowieka. *Studia Prawnoustrojowe*, 26, 101–104.
- Lelental, S. (2020). *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
- Nawrocki, M. (2012). O przesłankach warunkowego zwolnienia skazanego korzystającego z przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności (art. 155 Kodeksu karnego wykonawczego). *Ius Novum*, 1, 101–114.
- Osiatyński, W. (2016). *Wprowadzenie do praw człowieka*. Pobrano z <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/02/WiktorOsiatynskiWprowadzenieDoPojeciaPraw-Czlowieka.pdf> (26.07.2021).
- Postulski, K. (2014). Odwołanie odroczenia i przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności. *Palestra*, 5–6, 7–17.
- Postulski, K. (2015). *Glosa do Postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 lipca 2015 r., sygn. II AKzW 1178/15*. LEX.
- Postulski, K. (2017). *Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 lutego 2016 r., sygn. II AKzW 54/16*. LEX.
- Szymanowski, T. (2017). *Prawo karne wykonawcze z elementami polityki karnej i penitencjarnej*. Warszawa: Wolters Kluwer.

- Wiciński, G. (1996). Instytucja przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności w świetle nowego prawa karnego wykonawczego. *Przegląd Więziennictwa Polskiego*, 12–13, 15–28.
- Wiciński, G. (2012). *Postępowania incydentalne związane z wykonaniem kary pozbawienia wolności w programie probacji*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Żywucka-Kozłowska, E., Juszka K. (2012a). Prawa człowieka w postępowaniu wykonawczym na przykładzie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności. W: M. Marcinko (red.), *Ochrona praw człowieka w wymiarze regionalnym* (s. 150–153). Kraków: Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pobrano z <http://www.zpmp.law.uj.edu.pl/documents/17903628/4b5d72a8-12e2-46ae-9ee2-441351f62d12> (26.07.2021).
- Żywucka-Kozłowska, E., Juszka, K. (2012b). Badania nad efektywnością przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności. W: M. Marcinko (red.), *Ochrona praw człowieka w wymiarze regionalnym* (s. 154–158). Kraków: Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pobrano z <http://www.zpmp.law.uj.edu.pl/documents/17903628/4b5d72a8-12e2-46ae-9ee2-441351f62d12> (26.07.2021).

Streszczenie

Celem artykułu jest prezentacja czynników dotyczących przestrzegania praw człowieka w stosowaniu instytucji przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych od 1 stycznia 2012 r. Przedmiotową problematykę zaprezentowano za pomocą regulacji kodeksowej instytucji przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Zakres artykułu obejmuje wszystkie etapy stosowania tytułowej instytucji. W celu zwiększenia efektywności ochrony praw człowieka w stosowaniu instytucji przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności należy monitorować stosowanie tej instytucji w praktyce. W zależności od wyników tego monitoringu przedstawiciele doktryny i orzecznictwa mogą przedstawić propozycje *de lege ferenda* zmian ustawowej konstrukcji instytucji przerwy wykonywaniu kary pozbawienia wolności a także zmian w stosowaniu niniejszej instytucji w ramach obowiązujących przepisów.

SŁOWA KLUCZOWE: przerwa w wykonywaniu kary pozbawienia wolności, postępowanie wykonawcze, Sąd Najwyższy, sądy powszechne.

Summary

The aim of this article is to present the factors concerning the observance of human rights in the institution of the interruption in the execution of a custodial sentence. Analysis will be presented by showing judicial and doctrinal aspects in the judgments issued by the Supreme Court and common courts since 1 January 2012. The presentation is concentrated on the code regulation of the titular institution. The presentation and

analysis of this subject will be provided through successive stages of the interruption in the execution of the custodial sentence. In order to increase the efficiency in the protection of human rights in practice in the titular institution, monitoring of the application of the interruption of imprisonment should be used. Depending on the results of this kind of monitoring, representatives of the doctrine and judiciary can present *de lege ferenda* proposals which may include the modification of the legislative construction of the institution in question, and proposals of measures to be taken in its practical application within the framework of the provisions in force.

KEYWORDS: interruption of imprisonment, interruption in the execution of a custodial sentence, enforcement proceedings, Supreme Court, common courts.

Nota o autorze

Karol Juszka – dr, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Instytut Prawa i Ekonomii; główne obszary działalności naukowej: formy wstrzymania wykonywania kary pozbawienia wolności, środki probacyjne, wymiar kary, prawa człowieka, czynności procesowo-kryminalistyczne; e-mail: karol.juszka@up.krakow.pl; karol.juszka@gmail.com; ORCID: 0000-0001-7547-2449.